
ÚJKOR ÉS JELENKOR

Afro-Amerika

Az afroamerikai lakosság nagy utat járt be az első rabszolga megérkezésétől egészen a 2008-as választást megnyerő, és az USA történelmében első afroamerikai származású elnököt jelentő Barack Obamáig.

Az amerikai fekete lakosság polgárjogi-egyenlőségi küzdelmét bemutató, ismertető szakirodalom meglehetősen széles. Azonban nem pusztán az említett folyamat leírására vállalkozott *Kendra A. King*, az *African American Politics* című könyv szerzője. Kendra A. King az atlantai Oglethorpe Egyetem politikatudományi docense. A szerző fő kutatási területe az afroamerikai lakosság politikai helyzete, valamint a feketéknek az Egyesült Államok politikai struktúrájában betöltött szerepe.

Fontos megjegyezni, hogy az említett mű nem áll egyedül, hanem egy sorozatba illeszkedik bele. A brit Polity Books kiadó 2003-ban útjára indított *US Minority Politics* című könyvsorozatának célja, hogy elemző módon bemutassa, hogyan vesznek részt, valamint milyen szerepet töltenek be az Amerikai Egyesült Államok politikai életében az ott élő különböző kisebbségek. Ennek az irányvonalnak a mentén jelent meg a sorozat első részeként 2003-ban a spanyolajkú amerikaiakkal foglalkozó, *Lisa Garcia Bedolla Latino Politics* című könyve, amely elsősorban öt különböző, az USA területén élő latin-amerikai eredetű csoportot, a mexikóiakat, a puerto ricoiakat, kubaikat, salvadoriakat és a guatemalaiakat elemzi az említett szempontnak megfelelően. A sorozatban megjelenő második mű, amely 2009-ben látott napvilágot, az *Asian American Politics* címet viseli. A szerzőpáros, *Andrew Aoki* és *Okuyoshi Takeda* a könyvben az ázsiai eredetű amerikai lakosságnak az USA politikai szisztémájában viselt helyzetét átfogóan ismerteti. A szeria legutóbbi, 2010 tavaszán megjelent kötete pedig Kendra A. King *African American Politics* című munkája. A sorozattal kapcsolatban érdekesnek tartom megjegyezni, hogy a szerkesztők mind a három esetben olyan kutatókat kértek fel az adott munka megírására, akik származásuknál fogva érintettek a témában.

Maga a könyv négy nagyobb tartalmi, tematikai egységre tagolt, azonban véleményem szerint ezt a négy egységet két csoportra lehetne tömöríteni. Az első két nagy részt magába foglaló egység főleg a feketék helyzetével foglalkozik az

USA gazdasági és politikai világában, valamint közéletében. Ezzel szemben jól elkülöníthető a második nagy gondolati egység, amely a civil szférát és bizonyos jövőbeli kérdéseket mutat be.

Az előbbieken említett tagolás első eleme két nagyobb részt foglal magában. Az első részhez olyan fejezetek tartoznak, mint például *Az afroamerikaiak és a demokrácia*, vagy *Az afroamerikaiak választási részvétele*. Ahhoz, hogy az olvasó megértse, hogy az amerikai fekete lakosság milyen helyet foglal el az Egyesült Államok politikai rendszerében, a szerző először bemutatja az USA politikai berendezkedését, strukturáját. Az első fejezetben tehát kapunk egy vázlatos képet arról, milyen szabályoknak megfelelően működik az Egyesült Államok törvényhozási és végrehajtói hatalma, valamint, hogy ezen intézmények kialakulásának milyen történeti előzményei vannak. Természetesen mindezt úgy teszi meg a szerző, hogy az amerikai demokrácia alakulásának, fejlődésének bemutatása középpontjába az afroamerikai népesség kerül. Ebben a fejezetben (*Afroamerikaiak és a demokrácia*) képet kaphatunk arról is, hogy miként tért el az elmélet és a gyakorlat egymástól a feketék emancipációjában a polgárháború utáni Amerikában. A történeti áttekintést végül annak a kérdésnek a boncolgatása zárja, hogy milyen arányban volt és van jelen, illetve mennyiben beszélhetünk a fekete lakosság csak szimbolikus jellegű, vagy tényleges reprezentációjáról az amerikai politikai élet különböző szinterein. A XX. század második felében ezen a téren is nagy változások történtek. A szerző azt a példát hozza fel, hogy míg 1964-ben a Demokrata Nemzeti Konvención az afroamerikai Fannie Lou Hamert gyakorlatilag kizárták, addig 40 év elteltével, a 2004-ben Bostonban megrendezett Demokrata Nemzeti Konvención már két fekete is komolyabb szerepet kapott: Barack Obama és Al Sharpton. A demokraták mellett a republikánus színekben is találhatunk előkelő helyen szereplő afroamerikaikat. Így például George W. Bush kormányzatában jelentős szerepeket betöltő Condoleeza Rice-t, vagy akár Colin Powellt. Személyükkel, a szerző meglátása szerint, a republikánusok gesztusokat kívántak tenni a fekete lakosság felé, valamint ettől a választásokon az afroamerikaiak körében a Republikánus Pártra leadott voksok számának növekedését remélték. Kétségkívül a feketék a politika helyi, állami és szövetségi szintjén is pozíciókat töltenek be. A kérdés azonban az, hogy az említett magas rangú politikusok csak szimbolikus jelentőséggel bírnak, vagy valóban a fekete lakosság akaratát képviselik.

A mű ezt követően röviden az afroamerikai közösség általános anyagi, valamint szociális helyzetét mutatja be. A szerző statisztikai adatokra alapozva, valamint azokkal illusztrálva hasonlítja össze a fekete háztartások átlagjövedelmét, az USA egyéb eredetű lakosainak egy háztartásra eső átlagjövedelmével. Egy táblázat által szemléltetett összehasonlításból kiderül az olvasó számára, hogy a fehér, a latin-amerikai, valamint ázsiai közösségekkel szemben az afroamerikaiak könyvelhetik el évente a legalacsonyabb átlagjövedelmet. Számszerűsítve, 2006-

ban míg a fehér háztartásokat tekintve az évi átlagjövedelem 50 673 dollár volt, addig a latin-amerikaiak esetében már csak 37 781 dollár. Ezen összehasonlítás alapján pedig a fekete háztartások a sor alján elhelyezkedve, mindössze 31 969 dollár átlagbevéttel rendelkeznek.

Az első nagy gondolati egység utolsó fejezete, amely a fekete lakosságnak a politikában, valamint választásokon tanúsított magatartásformáival foglalkozik, már átvezeti az olvasót a könyv következő nagy egységéhez, amelynek fejezetei az afroamerikai lakosság viszonyát mutatják be az USA különböző politikai, valamint jogi intézményeivel, mint például a kongresszus, az elnök, a bíróságok és a politikai pártok. A fejezetek itt is történeti áttekintéssel, valamint az adott intézmény rövid bemutatásával kezdődnek. Az elnöki tisztséggel kapcsolatos fejezetben King a XX. század második felének amerikai elnökeit veszi egytől-egyig végig: Trumantól George W. Bushig, természetesen az afroamerikai lakosság viszonylatában bemutatva az USA első embereit. Az elnökök közül nagyobb teret kapott Lyndon B. Johnson, valamint az elnöki ciklusa alatt hozott, a faji alapon történő megkülönböztetés felszámolását célzó 1964-es polgárjogi törvény bemutatása. Szintén Johnson elnökségének idején, az 1965-ben született választójogi törvény pedig kijelentette, hogy az Egyesült Államok egyetlen polgárát sem korlátozhatják abban, hogy választójogát gyakorolhassa borszínre való tekintet nélkül.

Az említett fejezet végén, King foglalkozik azzal a kérdéssel is, hogy az afroamerikaiak milyen szempontoknak megfelelően, mely elnökjelölteket és elnököket támogatják leginkább. A szerző közvélemény kutatási adatokra támaszkodva négy fontosabb területet jelölt meg, amelyek a fekete lakosság számára a választásokon kulcskérdéseknek számítanak: a munkanélküliség, oktatás, egészségügy, valamint a legutóbbi három választás esetében, az iraki háború befejezése. Ennek megfelelően mind a 2000-es, mind a 2004-es választásokon az afroamerikaiak elsősorban a Demokrata Párt jelöltjeire adták le voksukat. A 2004-ben induló elnökjelölteket tekintve, például a választásokon résztvevő feketék 88 százaléka adta le szavazatát a demokrata John Kerryre, míg csak 11 százaléka a későbbi elnökre, George W. Bushra. A különböző választási mozgalmak ellenére, mint például a Rap the Vote, Rock the Vote, amelyek megnövelték a feketék választási részvételét, az afroamerikaiak képtelenek voltak a Fehér Házba juttatni a többségük által támogatott John Kerryt.

A könyv további fejezeteiben a politika hivatalos intézményrendszerével szemben egy másik terület, a civil szféra kerül górcső alá. A fejezet első részében a különböző afroamerikai érdekvédelmi, civil szervezetekről kaphatunk történeti áttekintést. Itt nagy hangsúlyt kap a fekete polgárjogi küzdelem történetének bemutatása, a Malcolm X nevével fémjelzett Az iszlám nemzete mozgalomtól a Fekete párdúcokig.

King, a könyv utolsó harmadában a saját, jelenlegi szűkebb kutatásának középpontjában álló témát elemzi, mégpedig a Hip-Hop könnyűzenei irányzat és a politika viszonyát. A szerző meglátása szerint az afroamerikaiak politikai magatartásmódjának, kultúrájának vizsgálatában ez, a főleg feketék által dominált, és dollár milliókat megmozgató műfaj fontos terepet és forrást jelent. A Hip-Hop és a politika viszonyának ismertetéséhez a közelmúltból olvashatunk példákat. Az egyik ilyen eset a 2005. augusztusában Florida partjainál, Louisiana-ban, Mississippi államban, valamint Alabama egyes részein pusztító Katrina hurrikán utáni mentőakciók visszhangja. A hurrikán tombolása után sok lakos, köztük tízezerrel feketék is, maradt elvágyva a külvilágtól, ivóvíz és alapvető szükségletek nélkül. A Bush-kormányzat lassú reagálását az eseményekre folyamatos bírálat érte a civil szféra, valamint a művészek irányából. Például több Hip-Hop-előadó összeállt, és saját pénzen támogatta a katasztrófa sújtotta övezetben ragadtak megsegítését. A legsúlyosabb és legismertebb vádat azonban Kanye West fogalmazta meg, aki felindulva a kormányzati mentőakciók lassúságán úgy nyilatkozott, hogy George Busht nem érdeklik a feketék.

A könyvet számtalan fekete-fehér fénykép, forrásidézet illusztrálja, a jobb megértést pedig a táblázatokba rendezett statisztikai adatok segítik. A fejezetek mindegyike az alábbi módon épül fel. Minden téma elején kapunk az adott kérdéskörrel kapcsolatosan történeti áttekintést, amelyet a jelenkori állapotok, jelenségek vizsgálata követ. Végül a szerző minden egyes fejezet esetében törekedett arra, hogy kitekintsen a jövőbe, és további kérdéseket vessen fel, amelyek továbbgondolkodásra indítják az olvasót. A mű oktatásban is használható jellegét erősítik a fejezetek végén található összefoglaló kérdések, valamint az adott fejezetre vonatkozó kulcsfogalmak és nevek.

Kendra A. King jelen könyvéről összességében elmondható, hogy komplex módon mutatja be azt, hogy milyen szerepet tölt be az afroamerikai lakosság az Amerikai Egyesült Államok politikai életében. Bár a szerző ennek a kérdéskörnek az összes aspektusát történeti síkon is bemutatta, a könyv középpontjában mégis jelenkori jelenségek vizsgálata áll. Ez esetben tehát a történelmi előzmények ismertetése az olvasó számára az aktuális helyzet megértésének segédlete. Közérthető nyelvezete, könnyed, érdekes stílusa, valamint számos esetben aktualitásai miatt e könyv hasznos és remek olvasmánya lehet mindazoknak, akik átfogó képet szeretnének kapni a fekete lakosság helyéről a napjaink USA-jának politikai struktúrájában.

Kendra A. King: *African American Politics* (Afroamerikai politika), Politiy Press, Cambridge, 2010. 238. old.

Szabó-Zsoldos Gábor